

nyhetsbrev för informationsspecialister

Nr 5 2007

InfoBrief är ett elektroniskt nyhetsbrev som i första hand vänder sig till medlemmar i *SFIS* (*Svensk Förening för Informationsspecialister*).

InfoBrief utkommer regelbundet och innehåller nyheter inom "The Information Industry". I första hand behandlas internationella nyheter men självfallet återges även viktiga svenska händelser. Fokus ligger på digital information: nya databaser, nya aktörer på området, viktiga trender i tiden. Exempel på teman som tas upp och återkommer är:

- Google och andra sökmotorer
- Databaser, förlag, aggregatorer och andra aktörer
- Vilka företag köper upp varandra och hur utvecklas de ekonomiskt?
- Library/Web 2.0
- Open Access

Redaktör är *Jakob Harnesk*, biblioteks- och informationskonsult, Lund

Elektronisk information till fattiga länder

Allt fler förlag erbjuder nu fattiga länder tillgång till viktig forskningsinformation, antingen gratis eller till kraftigt reducerade priser. Förlag som *Elsevier*, *Springer*, *Blackwell* och flera andra samarbetar tillsammans med tre olika FN-program:

- *HINARI* (medicinsk information, knutet till *WHO*). Tillgängliggör 3 750 e-tidskrifter till hälso- och sjukvårdsinstitutioner i 107 länder.

- *AGORA* (agronomi, knutet till *FAO*). Tillgängliggör 958 e-tidskrifter till 107 länder.
- *OARE* (miljöinformation, knutet till FN:s miljöorganisation *UNEP*). Tillgängliggör 1 300 e-tidskrifter till 70 länder.

Programmen, som varit i gång i ett par år, har nyligen utvärderats och det har beslutats att de i anslutning till FN:s Millenniemål kommer att fortleva åtminstone t.o.m. år 2015. Målet är att forskningsinformationen skall vara lika lätt tillgänglig i Sierra Leone som den är i

västvärlden. Till programmen hör också en omfattande utbildningsverksamhet, som bl.a. bedrivs av *INFORM* (International Network for Online Resources and Materials) vid *Uppsala universitet*.

Källa: Knowledgepeak, Elsevier, Hinari, Inform

Murdoch lyckas köpa Dow Jones till sist (?)

Sommarens största händelse i den internationella informationsbranschen är att medieföretaget *News Corp*, som kontrolleras av *Rupert Murdoch*, till sist verkar lyckas i sina ambitioner att köpa *Dow Jones & Co*. Det sistnämnda företaget äger *Factiva*, *MarketWatch.com* samt ger ut anrika *Wall Street Journal*.

Affären är, i skrivande stund, ännu inte helt klar. Murdoch har visserligen fått ett ja från Dow Jones styrelse, men ännu saknas ett ja från familjen Bancroft, som äger 64 % av aktierna i företaget och som tidigare varit motståndare till den försäljning som nu diskuterats i 4 månader.

Priset på Dow Jones uppges till 34 miljarder kronor.

I sista stund, just när Murdoch-affären sägs vara på väg att gå i lås, dyker också en helt ny potentiell köpare upp. Det rör sig om miljardären *Ron Burkle*, som blivit rik på 'supermarkets', och som kan vara ett alternativ till Murdoch.

Till och med hösten 2006 ägde *Reuters* och Dow Jones 50 % var av *Factiva*. *Reuters* sålde då sin andel för närmare 1,2 miljarder kr. Enligt bedömare är en försäljning nödvändig för att Dow Jones ska klara den alltmer hårdnande konkurrensen om affärsinformation, i synnerhet sedan *Thomson* och *Reuters* gått

ihop och tillsammans med *Bloomberg* dominerar marknaden.

Källa: E24, Resourceself, Information World Review

OCLC köper OCLC PICA

Det amerikanska biblioteksföretaget *OCLC* köper nu resterande del (40 %) av det holländska företaget *OCLC PICA*. De två aktörerna började samarbeta med utbyte av bibliografisk information redan 1977, och år 2000 blev *OCLC* majoritetsägare (60 %) av *OCLC PICA*.

OCLC är ett icke-vinstdrivande kooperativ som bl.a. ansvarar för *WorldCat* och är administratör av *DDC* (Dewey-systemet). Till *OCLC PICA* hör varumärkena *PICA*, som levererar IT-tjänster till bibliotek i Holland, *Sisis Informationssysteme* (biblioteksdatasystem i Tyskland) samt *Fretwell-Downing Informatics*.

Källa: InfoToday, OCLC

Unicorn + Horizon = Rome Symphony

Symphony är namnet på det nya biblioteks-systemet från *SirsiDynix*. Det nya systemet kommer att ersätta de båda skilda produkterna *Unicorn* (världens mest spridda bibliotekssystem) och *Horizon* (vars senaste version också går under namnet *Corinthian*). Under utvecklingsperioden har *Symphony* benämnts *Rome*. Den första installationen beräknas till sista kvartalet 2007.

Unicorn är inte spritt i Sverige, men *Horizon* används av *Linköpings*

universitetsbibliotek och Högskolan
Dalarna.

Källa: Library Technology Guides

Fler och fler e-boksleverantörer

Det blir allt fler som erbjuder ”heltäckande, smarta och tidsbesparande” lösningar för inköp av e-böcker. Gemensamt för dessa är att man strävar efter att integrera inköp av både pappersböcker och e-böcker i samma system. Några nya, nygamla och kommande leverantörer värda att uppmärksamma är:

- *Coutts Information Services / MyiLibrary*, som erbjuder möjlighet att bläddra/läsa i mer än 70 000 ebokstitlar, innan köpet görs. Coutts förvärvades i vintras av den amerikanska bokdistributören *Ingram*.
- *Blackwell Book Services*, som samarbetar med *Ebook Library* (EBL). E-böckerna finns integrerade i Blackwell's gränssnitt *Collection Manager*.
- *Dawsonera*: Dawson har annonserat en ny plattform för att hantera inköpen av e-böcker, men än så länge finns inget konkret att testa. Man har annonserat att produkten ska visas på olika mässor under hösten 2007.

Det totala antalet e-böcker uppgår nu till åtminstone 750 000 titlar, enligt *World eBook Fair*.

På e-boksfronten kan också uppmärksammas att *Elsevier* just nu låter utvalda användare testa e-boksaccess via *ScienceDirect*. I dagsläget ingår 500 titlar,

men vid lanseringen under årets tredje kvartal kommer ca 4 000 titlar att ingå.

Källa: Coutts, Blackwell, World eBook Fair, InfoToday

Bowker förvärvar AquaBrowser

R.R. Bowker köpte nyligen företaget *Medialab Solutions*, som skapat det uppmärksammade sök- och presentationsgränssnittet *AquaBrowser*.

Genom att med visuell och intuitiv grafik erbjuda nya förslag på söktermer, s.k. *visual faceted search*, har AquaBrowser snabbt blivit omtalad bland de bibliotek som vill göra mer av sin OPAC.

R.R. Bowker är ett klassiskt förlag i katalog- och informationsbranschen, med tunga kioskvältare som *Books in Print*, *British Books in print*, *Ulrichs* (det sistnämnda verket ges numera ut av *ProQuest*) m.fl. på hyllorna.

Med köpet av Aquabrowser markerar Bowker att man vill förstärka sin IT-image. För ett par år sedan förvärvade Bowker också *Syndetic Solutions*, som levererar kompletterande bibliografisk information till bibliotek, exempelvis omslagsbilder, innehållsförteckningar, recensioner m.m.

För en demo av Aquabrowser, besök *Queens Library* (aqua.queenslibrary.org/).

Källa: BiblioTech Review, Bowker

Ny global forskningsportal

Ytterligare en portal för vetenskaplig information har sett dagens ljus. Det rör sig om *Worldwidescience.org*, som är en

samsökningstjänst för nationella och internationella vetenskapliga databaser. Bakom portalen står *British Library* och USA:s *Department of Energy*. Någon svensk databas hör inte till dem som genomsöks, däremot finns danska *DEFF Global E Prints* (som i sin tur också är en samsökningstjänst) med.

I nuläget söks databaser från följande länder: Australien, Brasilien, Danmark, Frankrike, Holland, Japan, Kanada, Storbritannien, Tyskland och USA.

Källa: Worldwidescience, DEFF

ProQuest CSA blir ProQuest

Det är nu klart att *ProQuest* blir det nya namnet på det företag som bildades när *ProQuest Information and Learning* gick ihop med *CSA (Cambridge Scientific Abstracts)* tidigare i år. Namnet *CSA* kommer dock att behållas för varumärken som *CSA Illumina*, *CSA Illustrata* m.m.

Bland övriga varumärken i ProQuest-familjen kan noteras *Chadwyck-Healey*, *UMI*, *SIRS*, *eLibrary*, *COS Scholar Universe* och *Ulrich's*, som numera är en del av ProQuests affärsområde *Serials Solutions*.

ProQuest och *Elsevier* har också nyligen annonserat ett kommande samarbete och utbyte av information: *CSA Illumina* kommer att berikas med poster från *Scopus* inom ekonomi och naturvetenskap, medan *CSA*'s poster inom sociologi kommer att bli sökbara i *Scopus*.

För att undvika förvirring så byter också den del av ProQuest som *inte* gick ihop med *CSA*, nämligen (utbildningsföretaget) ProQuest Company nu namn till *Voyager*. Som dock inte ska förväxlas med

biblioteksdatasystemet *Voyager*. Ni hänger väl med i namnbyteskarusellen!

Källa: ProQuest, Information World Review

Tryck din bok medan espresson bryggs

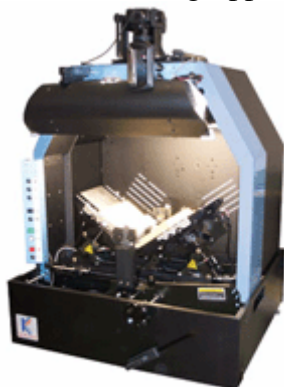
E-böcker i all ära, men för viss typ av läsning är papper ändåja, papper, eller nåt.

Kanske börjar nu äntligen print-on-demand röra på sig. Och kanske är den maskin – *The Espresso Book Machine* – som nyligen invigts vid *New York Public Library* den lösning som kombinerar det bästa av två världar: e-bokens obetydliga lagringsutrymme med papperets oemotståndliga bekvämlighet.

Espresso-maskinen kan i dagsläget plocka fram ca 200 000 e-böcker. Sök fram rätt titel, klicka på print så trycks boken, binds in och ramlar ut i en lucka. Några minuter tar det hela, lagom för att inta den där kaffekoppen.

Och om print-on-demand är slutet på kedjan mellan bok och läsare, så ligger det som *BookSurge* (ett dotterbolag till *Amazon*) nu gör i samarbete med teknikföretaget *Kirtas* tidigare i kedjan. Man samarbetar med stora universitetsbibliotek och folkbibliotek, skannar in äldre böcker som sedan säljs via *Amazon* och trycks och levereras via *BookSurge*. En s.k. win-win-situation uppstår eftersom biblioteken får del av försäljningsintäkterna.

Kirtas skanningsapparat (se bilden),

Kirtas BookScan 800

som skannar hela böcker utan att de måste skäras sönder, kostar för övrigt inte mer (sic!) än 89 000 USD. Den skannar ca 800 sidor i timmen, men snabbare, och dyrare, modeller finns.

Källa: Personanondata, BiblioTech Review, The Book Standard, Kirtas

Open Library – en wiki för böcker

Open Library verkar bli allt mera intressant. Det startades för ett par år sedan av *Brewster Kahle* och *The Internet Archive*, med visionen att göra böcker fritt tillgängliga för alla, med hjälp av högupplöst skanning och en e-boksläsare som gör e-boken i det närmaste identisk med själva boken.

Nu utvidgar man till bibliografiska data och ett Wikipedia-tänkande. Vem som helst kan lägga till katalogposter och ändra i de befintliga. Från katalogposterna finns länkar till exempelvis författarbiografier, som naturligtvis också kan ändras på samma sätt.

Man vill också komma längre än det traditionella MARC-formatet när det gäller beskrivningen av böcker, och tänker sig ett nytt format ('*futurelib*') som inkorporerar diverse andra format från både biblioteks-

och förlagsvärlden. Man vill också med hjälp av smarta algoritmer skapa identifikatorer (motsvarigheter till ISBN) för äldre böcker.

Open Library är bara i en betaversion än så länge, men det ska bli spännande att se var den tar vägen. Kanske utkonkurrerar man *WorldCat*, kanske själv dömer det hela. Men under alla omständigheter är deras e-boksläsare, i all sin anspråkslöshet, suverän!

Källa: OpenLibrary, e-klumme

Svensk bokdistribution i snabb förändring

På kort tid har omfattande förändringar av den svenska bokdistributionen mellan förlag och bokhandlare genomförts.

Det började med att *BTJ* i maj 2006 sålde *Seelig* till den mindre konkurrenten *Förlagssystem*. En följd av den affären blev att den hårda konkurrensen mellan bok- och inköpsdatabaserna *Seesam* och *Bokrondellen* nu har upphört.

Seesam, som från början var *Seelig*s databas, stannade kvar hos *BTJ* vid försäljningen av *Seelig*, men lades ned i början av 2007. *Bokrondellen*, som ägs av *Bonnierförlagen*, *Förlagssystem*, *Norstedts Förlagsgrupp* och *Natur & Kultur* är nu ensam herre på täppan.

Nu i sommar köpte sedan *Natur & Kultur* 40 % av aktierna i *Förlagssystem* och lägger därmed in sin egen distribution i *Förlagssystem*.

Det har under flera års tid talats om att den svenska distributions- och grossist-verksamheten måste genomgå den här typen av uppköp och sammanslagningar. Sverige är, säger man i branschen, ett

alldeles för litet land för att ha råd med en mångfald av aktörer med bibehållen effektivitet och krav på välutvecklade katalog- och logistiktjänster.

De största förlagskoncernerna, som Bonniers, Norstedts och *Liber*, har fortfarande egen distribution av sina respektive förlags böcker.

Källa: Svensk bokhandel, Bokrondellen

Xrefer byter namn

E-bokstjänsten *Xrefer* meddelar att man byter namn till *Credo Reference*. Orsaken sägs vara svårigheter med att kunderna aldrig riktigt har lärt sig hur det gamla namnet ska uttalas.

Xrefer, förlåt Credo, tillhandahåller mer än 250 referensverk och totalt mer än 3 miljoner sökbara uppslagsord i en samlad e-tjänst.

Källa: Information World Review, Credo Reference

Forskningssverige på 13:e plats

I en sammanställning över tvärvetenskapliga citeringar åren 1997-2007, utförd av *ISI / Thomson Scientific*, placerar sig Sverige på 13:e plats. Man har räknat samman antalet publicerade "Multidisciplinary" artiklar och citeringar, i ISI:s citeringsdatabaser.

USA toppar listan skyhögt, med mer än 47 000 citeringar, och Sverige återfinns således på 13:e plats med drygt 1 300 citeringar, fördelat på 159 artiklar. Apropå USA:s dominans kan noteras att man

erhållit ca 5 000 fler citeringar än länderna på plats 2-20 – sammanlagt!

De svenska artiklarna har citerats i genomsnitt 8,4 gånger per artikel, vilket är förhållandevis högt. Endast artiklar från USA, Japan, Schweiz, Skottland och Norge har en högre citeringsgrad räknat per artikel.

Källa: In-cites

EBSCO övertar databaser från ABC-CLIO

EBSCO har under sommaren förvärvat två historiska databaser från *ABC-CLIO*, nämligen *Historical Abstracts* and *America: History and Life*.

EBSCO blir också distributör av åtta ytterligare historiska databaser från *ABC-CLIO*, samt deras historiska e-referensböcker (*History Reference Online*).

De två företagen har sedan 2006 haft ett nära samarbete om både distribution och länkning, och nu tar man alltså ytterligare ett steg. Databasinnehållet kommer dock även i fortsättningen att produceras av *ABC-CLIO*:s personal.

EBSCO stärker därmed sin position som databasägare. De senaste åren har man bl.a. förvärvat databaserna *CINAHL* och *SportDiscus*.

Källa: Library Journal

Journal Info hittar rätt tidskrift

Med hjälp av en ny webbtjänst från *Lunds Universitets Bibliotek* kan forskare världen

över få hjälp med att välja vilken forskningstidskrift de vill publicera sig i. Det handlar om *Journal Info*, en fritt tillgänglig databas med uppgifter om ca 18 000 vetenskapliga tidskrifter.

Förutom sedvanliga bibliografiska uppgifter om respektive tidskrift, lämnas även uppgift om den är tillgänglig via någon form av *Open Access*. Presumtiva författare får också veta om det krävs någon avgift för att göra artikeln OA-tillgänglig.

En intressant detalj är att man försöker att påvisa kvalitén på tidskrifterna, genom länkar dels till *ISI:s Journal Citation Report* (där de traditionella impact factors ju återfinns) och till den tyska *Eigenfactor.org*, som redovisar impact både på tidskrifts- och på artikelnivå.

Man länkar också till intressant prisinformation från *journalpricing.com*, där man kan följa priset per artikel eller per citering.

Slutligen lämnas uppgift om vilka databaser som indexerar tidskriften, en nog så viktig uppgift eftersom det underlättar forskarnas möjligheter att bli lästa och därmed citerade.

Journal Info har en del brister vad gäller användargränssnittet (bl.a. är sökmöjligheterna än så länge alltför begränsade), men har redan fått en hel del internationell uppmärksamhet och befäster därmed, tillsammans med DOAJ, Lunds ställning som ledande OA-aktör.

Projektet har erhållit finansiering från *Kungl. biblioteket*.

Källa: *JournalInfo*, *Eigenfactor*, *Journalprices.com*

Nordisk online-historia nu online

Vid den senaste *NordIoD-konferensen* (Stockholm, juni 2007) presenterades e-boken "*Online development in the Nordic countries*". Det rör sig om en historisk exposé över hur det som då kallades "Online"-sektorn växte fram mellan 1960-tal och 1990-tal, även om något bidrag sträcker sig ända fram till 2006.

Fem nordiska redaktörer (*Marie Wallin* från Sverige), har sammanställt ett femtontal bidrag från "de som var med": veteraner och klassiska profiler, som *Sauli Laitinen*, *Inga Elding*, *Lars Klasén*, *Elin Törnudd*, *Liv Holm*, *Roland Hjerpppe*, *Nancy Fjällbrant* m.fl.

Historien börjar i tidigt 60-tal, med *Chemical Titles* på magnetband. Sedan går det raskt framåt, med SDI-tjänster från *MIC* respektive *IDC*, med *SCANNET*, *Nordunet*, *EPOS/VIRA*, *IANI* och *TelePak*. Gamla teknikord som man glömt väcks till liv. Ljudet från ett *Texas Silent*-modem, som kopplar upp sig till *Palo Alto, California*, går inte att glömma.

Det här är ingen formell recension, men ändå några nedslag:

- Lars Klaséns bidrag om den nordiska onlinemarknaden 1976-2006 är personligt skrivet, detaljerat och pepprat med massor av historiska nedslag och fakta.
- Nancy Fjällbrant, pedagogisk pionjär, skriver initierat om hur användarutbildningen växte fram.

I dag, när informationssökning är var mans egendom, och när svarstider som är längre än 2-3 sekunder upplevs som jobbiga, är det värt att komma ihåg att det inte alltid varit så. Det fanns en tid när man måste söka i en viss syntax, när man måste kunna skilja på hel och halv duplex och veta hur många baud modemmet var på. Det fanns en tid när det verkligen var svårt att söka,

när avbrott var legio och antalet intermediärer var större än sökande slutanvändare. Och det fanns en tid när en forskare blev lyrisk att få ut en knappt läsbar lista med referenser till artiklar som sedan skulle spåras, beställas, kopieras och levereras 2-3 veckor senare.

Med boken "Online development in the Nordic countries" har en viktig del i den nordiska nutida biblioteks- och informationshistorien skrivits. Läs den! (Men ha överseende med bokens "gränssnitt", särskilt innehålls-förteckningen, som verkar ha skapats under den tid som framställningen avser.)

Källa: <http://hdl.handle.net/1975/1490>

London Online

Årets upplaga av *Onlinekonferensen* i London kommer att äga rum den 4-6 december med "Harness the Power of Information" som övergripande tema. Liksom förra året kommer Web.2.0 att vara ett huvudspår, men det sägs att man i år ska ha en mer tydlig inriktning på konkreta applikationer, exempel och erfarenheter.

Öppningsanförandet kommer att hållas av *Wikipedias* grundare *Jimmy Wales* med titeln: *Web 2.0 in action – community and culture on the move*.

Liksom 2006 kommer SFIS medlemmar även i år att erbjudas möjlighet att delta i konferensen till en reducerad kostnad.

InfoBrief återkommer med uppgifter om fullständigt program och svenska talare.

Källa: Online Information; Wize Nordic

SFIS nya webb!

Du har väl inte missat att SFIS nu har en helt ny webbplats – www.sfis.nu !

Där finns tidigare nummer av *InfoBrief* tillgängliga, liksom även tidskriften *InfoTrend*.

Ett halvår efter publiceringen blir de fritt tillgängliga för alla. Denna välkomna reform är en följd av att SFIS har undertecknat Berlindeklarationen om Open Access.

InfoBrief är ett nyhetsbrev som ges ut av *Svensk förening för informations-specialister (SFIS)*.

InfoBrief distribueras elektroniskt till medlemmarna i SFIS.

Redaktör: Jakob Harnesk

